

Ārvalstu un Latvijas pirmā kursa medicīnas studentu kopinga stratēģiju atšķirības

Kristīne Mārtinsone¹, Austra Ošleja²

Rīgas Stradiņa universitāte, Latvija

¹ Rehabilitācijas fakultāte,

² Komunikācijas fakultāte

Ievads. Mūsdienās pārvarēšanas jeb kopinga (*coping*) un tā stratēģiju izpēte tiek veikta saistībā ar stresu un psihosociālās adaptācijas procesiem [Somerfield, 2000; McCrae, 2000]. Pētījumi liecina, ka studējošo skaits, kas pārdzīvo stresu, adaptējoties studiju videi, aizvien pieaug [Brougham, et al., 2009], savukārt adaptācijas grūtības var radīt depresiju, trauksmi un citas veselības problēmas [Voitkāne, Miežīte, 2001]. Viens no labvēlīgas adaptācijas faktoriem ir veiksmīgi pielietotas stresa pārvarēšanas stratēģijas [Brougham, et al., 2009]. Vienlaikus ir zināms, ka dažādās kultūrās tiek izmantotas atšķirīgas stresa pārvarēšanas stratēģijas [Kuo, 2010]. Lai optimāli sniegtu atbalstu psihosociālās adaptācijas procesā studējošajiem, ir jānosaka, kādas pārvarēšanas stratēģijas viņi izvēlas.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija salīdzināt RSU Ārvalstu studentu nodaļas un Medicīnas fakultātes pirmā kursa studentu stresa pārvarēšanas stratēģiju izvēles. Pētījumā kopā piedalījās 140 studenti – 70 pirmā kursa studenti no Ārvalstu studentu nodaļas (44 sievietes un 26 vīrieši no 10 dažādām Eiropas valstīm, vidējais vecums 21 gads) un 70 pirmā kursa studenti no Medicīnas fakultātes (54 sievietes un 16 vīrieši, vidējais vecums 19 gadi), kuri atbilstoši angļiski [Hobfoll, 1994] vai latviski [Kārklīņa, 2005] aizpildīja Hobfola daudzskalu “Stresa pārvarēšanas stratēģiju aptauju” (atbilstoši $\alpha = ,800$, $\alpha = ,719$), kas mēra kopinga uzvedības stratēģiju un sastāv no 52 apgalvojumiem, kas apvienoti 9 skalās – Pārlicenoša rīcība ($\alpha = ,505$, $\alpha = ,611$), Izvairīšanās ($\alpha = ,759$, $\alpha = ,673$), Sociālā atbalsta meklēšana ($\alpha = ,641$, $\alpha = ,710$), Piesardzīga rīcība ($\alpha = ,052$, $\alpha = ,504$), Sociālā apvienošanās ($\alpha = ,701$, $\alpha = ,713$), Instinktīva rīcība ($\alpha = ,683$, $\alpha = ,656$), Agresīva rīcība ($\alpha = ,523$, $\alpha = ,633$), Antisociāla rīcība ($\alpha = ,654$, $\alpha = ,633$) un Netieša rīcība ($\alpha = ,539$, $\alpha = ,698$). Atbildes uz jautājumiem jāsniedz, Likerta skalā novērtējot savu rīcību un izjūtas stresa situācijās. Pēc faktoranalīzes izdalītas 3 kopinga stratēģijas: aktīva-antisociāla, aktīva-prosociāla un aktīva-pasīva.

Rezultāti. Latvijas studenti vidēji biežāk izmanto šādas stresa pārvarēšanas stratēģijas: Pārlicināta rīcība ($M = 30,44$, $t = 15,008$, $p = ,000$), Sociālā atbalsta meklēšana ($M = 24,24$, $t = ,574$, $p = ,567$), Sociālā pievienošanās ($M = 16,54$, $t = ,746$, $p = ,457$) un Instinktīva rīcība ($M = 16,46$, $t = 4,719$, $p = ,000$), bet retāk Netiešu rīcību ($M = 9,34$, $t = 4,186$, $p = ,000$). Ārvalstu studenti biežāk izmanto Pārlicinātu rīcību ($M = 45,49$, $t = 15,008$, $p = ,000$), Sociālā atbalsta meklēšanu ($M = 23,77$, $t = ,574$, $p = ,567$) un Instinktīvu rīcību ($M = 19,40$, $t = 4,719$, $p = ,000$), bet retāk Netiešu rīcību ($M = 11,43$, $t = 4,186$, $p = ,000$). Statistiski nozīmīgas atšķirības starp ārvalstu un vietējiem studējošajiem ir vērojamas skalās Pārlicinātā rīcība ($M = 45,49$, $M = 30,44$, $t = 15,008$, $p = ,000$), Instinktīva rīcība ($M = 19,40$, $M = 16,46$, $t = 4,719$, $p = ,000$) un Netieša rīcība ($M = 11,43$, $M = 9,34$, $t = 4,186$, $p = ,000$), kā arī analizējot visas aptaujas skalas kopumā (attiecīgi $M = 155,80$, $M = 174,91$, $t = 5,892$, $p = ,000$).

Secinājumi. Rezultāti uzrādīja, ka Latvijas studējošajiem ir tendence uz aktīvu-prosociālu, bet ārvalstu studējošajiem – uz aktīvu-antisociālu kopinga stratēģiju izvēli.

Iegūtie pētījuma rezultāti var kalpot par pamatu psihosociālās adaptācijas un psiholoģiskā/sociālā atbalsta programmu izveidei studējošajiem. Turpmākajos pētījumos ieteicams ņemt vērā vairākus papildu mainīgos: studējošo dzimto valsti, vecumu un dzimumu, kā arī izpētīt šo grupu kopinga atšķirības ar metodi, kura specifiskāk mēra arī emocionālo un kognitīvo kopinga aspektu.